

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Štefana Harabina a sudcov JUDr. Martina Piovartsyho a JUDr. Pavla Farkaša na neverejnom zasadnutí 2. marca 2017 v trestnej veci obvineného **P. P.** pre trestný čin ublíženia na zdraví podľa § 156 ods. 1, 2 písm. b) Tr. zák. a iné, o sťažnosti obvineného proti uzneseniu sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica z 15. februára 2017, sp. zn. 2 Tp 5/2017 takto

r o z h o d o l :

Podľa § 194 ods. 1 písm. a) Tr. por. **z r u š u j e** napadnuté uznesenie.

Obvineného **P. P.** **p r e p ú š ť a** ihneď z väzby na slobodu.

O d ô v o d n e n i e

Vyšetrovateľ Prezídia Policajného zboru, národnej kriminálnej agentúry, národnej protizločineckej jednotky, expositúra Stred uznesením 13. februára 2017 podľa § 206 ods. 1 Tr. por. vzniesol pod ČVS: PPZ-124/NKA-PZ-ST-2017 obvinenie **P. P.**, pre trestný čin ublíženia na zdraví podľa §§ 156 ods. 1, 2 písm. b), 140 písm. e) Tr. zák. a prečin výtržníctva podľa §§ 364 ods. 1 písm. a), 2 písm. a), 140 písm. e) Tr. zák. na tom skutkovom základe, že:

12. februára 2017, v čase okolo 02.30 hod., pri barovom pulte v nočnom bare „S.“ na ul. S. č. X., v B., za prítomnosti minimálne štyroch ľudí, na mieste verejnosti prístupnom napadol preňho neznámu, jedínú osobu tmavej pleti, nachádzajúcu sa v danom čase v bare, a to občana Francúzskej republiky M. A. D., nar. X., tak, že bez akéhokoľvek predchádzajúceho vzájomného konfliktu, po v zlosti kričaných slovách „zabijem ťa“, ho udrel hrubostenným skleneným pohárom, vysokým cca 10 cm, ktorý držal v ľavej ruke, do oblasti pravej strany tváre takou silou, že následkom úderu došlo k rozbitiu pohára a spôsobeniu M. A. D. reznej rany

v spánkovej oblasti (tempolárnej) vpravo o veľkosti 7 cm a reznej až dilaceračnej (roztrhnutie) rany pravého líca, hornej a dolnej pery (bukálnej) veľkosti cca 5cm, ktoré zranenia si u poškodeného vyžiadali urgentné ošetrovanie FNsP FDR Banská Bystrica, s predpokladanou dobou práceneschopnosti (v prípade jej vystavenia) v dĺžke 10 až 15 dní, pričom po zabránení mu okolostojacimi v ďalšom napádaní kričal na adresu poškodeného, že je „kokot čierny, kokot černocho“.

Prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry podal 14. februára 2017 z dôvodu v zmysle § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por. špecializovanému súdu návrh na vzatie obvineného do väzby.

Sudca pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica, uznesením 15. februára 2017, sp. zn. 2Tp 5/2017 podľa §§ 72 ods. 2, 71 ods. 1 písm. c) Tr. por. zobral do väzby obvineného P. P.. Väzba začala plynúť 13. februára 2017 o 10,30 hod. a vykonáva sa v Ústave na výkon väzby v Banskej Bystrici. V zmysle § 80 ods. 1 písm. c), b) Tr. por. väzbu dohľadom probačného a mediačného úradníka nad obvineným nenahradil a písomný sľub obvineného neprijal.

Konštatoval, že obvineného zo spáchania násilnej trestnej činnosti predbežne usvedčujú až štyria svedkovia, ktorých výpovede jednoznačne potvrdzujú, že útok začal obvinený a poškodený sa voči útoku aktívne bránil. Zranenie poškodeného bolo preukázané lekáskymi správami a fotodokumentáciou. Preventívny dôvod väzby videl v osobe obvineného, ktorý obdobnú trestnú činnosť v nedávnej dobe už spáchal (v posledných troch rokoch bol i 10-krát postihnutý za rôzne dopravné priestupky) a v okolnostiach prípadu, charaktere a rozsahu trestnej činnosti, pre ktorú je trestne stíhaný a tým hrozí obava, že bude v nej pokračovať. Dôkazná situácia zakladá dôvodnosť podozrenia, že už pri príchode do baru bol poškodený, „černocho“ zatiaľ neznámou osobou privítaný tzv. hajlovaním, pričom obvinený mu mal povedať „zabijem ťa“, čo bolo poškodenému pretlmočené zatiaľ nestotožnenou osobou do angličtiny. Prítomným v bare sa javilo, že jediným vysvetlením pohnútky útoku na osobu čiernej pleti bol jeho výzor, lebo poškodený obvinenému nedal dôvod na fyzickú agresiu. O rasovej pohnútku nasvedčujú slová útočníka po útoku („kokot čierny“, „kokot černocho“) a skúmanie jeho profilu na sociálnych sieťach, kde na facebookovej stránke, tzv. lajknutím, vyjadril sympatie k občianskemu združeniu S.. Preukázanie sympatií voči politickým, či občianskym zoskupeniam, ktoré nerešpektujú hodnoty liberálnej demokracie, v prípadoch posudzovania tohto typu trestnej činnosti musí vždy zohrávať podstatnú úlohu.

Obvinený v sťažnosti poukázal na to, že sudca by ho v prípade rovnakého útoku proti osobe bielej pleti pravdepodobne do väzby nezobral. Ani jeden svedok útok na poškodeného nevidel. Svedkovia C. M. P., C. Q. K., L. M. (cudzí štátni príslušníci, ktorí nerozumejú slovenskému jazyku) zhodne uvádzali, že majú pocit, že fyzický útok obvineného voči poškodenému bol od začiatku rasovo motivovaný. Dvaja z nich rovnako hovorili, že v rámci bitky počas rozdeľovania poškodeného a obvineného mal obvinený poškodenému povedať slová „kokot černochoch“. V. O. uviedla, že podľa jej názoru konflikt vyvolal obvinený. Svedkovia nepotvrdili, že k útoku došlo z jeho strany a už vôbec nie s rasovým motívom. Poškodenému nepovedal slová „zabijem ťa“. Sudca neuvádza ani jeden dôkaz o súvisi „hajlujúcej“ osoby s obvineným. Ak došlo k nezákonnosti neznámej osoby, bol orgán činný v trestnom konaní povinný začať voči neznámemu páchatelovi trestné stíhanie podľa § 422 Tr. zák. Aj v prípade použitia slovného spojenia „kokot černochoch“ na adresu poškodeného to nie je možné vyhodnotiť ako dôkaz, že obvinený konal z rasovej pohnútky. Výraz „černochoch“ sa používa pre označenie osoby s určitými fyziologickými znakmi. Ide o označenie negroidného typu osoby. Pokiaľ by obvinený chcel použiť voči poškodenému hanlivé pomenovanie o farbe pleti, použil by napr. výraz „neger“ (označenie osoby negroidného typu ako černochocha používa slovenský jazyk bez hanlivej konotácie). Slovo „kokot“ sa na negatívne označenie osoby mužského pohlavia najbežnejšie používa medzi mladými ľuďmi na Slovensku. Nie je neštandardné, že počas bitky jej aktéri používajú aj nadávky a spájajú ich s určitou vlastnosťou napríklad „kokot plešatý, resp. zubatý“. Ich porovnanie so spojením „kokot černochoch“ pri výklade nesprítomňuje rozdiely. Nie je zjavné, na základe akých skutočností sudca vyhodnotil, že občianske združenie S. je občianskym združením, ktoré nerešpektuje hodnoty liberálnej demokracie. Neexistuje dôkaz, že stránku tohto združenia lajkol on. Počas výsluchu 15. februára 2017 hovoril, že lajknutím vecí, ktoré ho pobavia, neznamená, že sa pridružuje k nejakej skupine. Zo zahladeného odsúdenia nie je možné vyvodzovať dôvod preventívnej väzby. Zistené skutočnosti nenasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie, obvinený spáchal. Nie sú dané dôvody väzby v zmysle § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por. Žiadal nadriadený súd, aby uznesenie sudcu zrušil a prepustil ho z väzby, prípadne podľa § 80 ods. 1 písm. b), c) Tr. por. väzbu nahradil.

Najvyšší súd na podklade sťažnosti obvineného (podanej včas a oprávnenou osobou) preskúmal v intenciách § 192 ods. 1 Tr. por. správnosť výrokov napadnutého uznesenia a konanie im predchádzajúce a zistil, že je dôvodná.

V každej fáze konania má súd povinnosť skúmať, či sú dané nielen formálne, ale i materiálne podmienky väzby. V posudzovanej veci sťažnostný súd zistil, že dôvodnosť podozrenia, ako jedna z materiálnych podmienok väzby obvineného, v súčasnom štádiu konania, je veľmi nízka, minimálna a založená len na výpovedi poškodeného a je v podstate rovnaká ako u poškodeného.

Podľa § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por. obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

Väzba predstavuje najzávažnejší zásah do osobnej slobody obvineného, preto treba dbať na zásadu primeranosti a zdržanlivosti, pričom vždy by mali byť využité opatrenia, ktoré najefektívnejším spôsobom budú viesť k dosiahnutiu účelu trestného konania, ale **nebudú neprimerane zasahovať do základných práv a slobôd osoby**, voči ktorej sa uplatňujú v medziach daných povahou príslušného obmedzenia. Väzba ako zabezpečovací inštitút nemá mať sankčnú povahu, zo svojej podstaty nemá ani výchovné poslanie, preto ak je možné účel väzby dosiahnuť iným zákonným inštitútom procesného práva, je potrebné ho aplikovať.

Sudca pri rozhodovaní o väzbe, nerozhoduje o vine či nevine obvinenej osoby, avšak má povinnosť **posúdiť materiálne dôvody väzby**. To znamená dôvodnosť podozrenia a trestného stíhania, formálne dôvody väzby a dodržanie lehôt a postupov v súvislosti s obmedzením osobnej slobody. Musí vyhodnotiť, či v štádiu, v ktorom vec posudzuje, boli **nazhromaždené dostatočné dôkazy** na to, aby odôvodňovali trestné stíhanie konkrétnej osoby, a či existujú konkrétne skutočnosti zakladajúce niektorú z obáv predpokladaných v ustanovení § 71 ods. 1 Tr. por.

Rozhodnutie o väzbe musí byť zdôvodnené aj skutkovými okolnosťami. Rozhodujúci súd, alebo sudca je povinný vysporiadať sa aj s **reálnou dôvodnosťou podozrenia**. Pokiaľ by dôvodnosť podozrenia neexistovala v intenciách rozumnej pravdepodobnosti, je každý o väzbe rozhodujúci orgán povinný obvineného prepustiť na slobodu. V zmysle stanovísk

medzinárodných orgánov ochrany práva (najmä Európskeho súdu pre ľudské práva), ako aj viacerých judikovaných stanovísk najvyššieho súdu, **väzobné stíhanie vo veci je výnimočným inštitútom** a možno k nemu prísť len v prípadoch, keď existujú konkrétne skutočnosti zakladajúce väzobné dôvody tak, ako sú vymenované v ustanovení § 71 ods. 1 Tr. por. a väzbu nie je možné nahradiť iným inštitútom.

Úlohou Policajného zboru je okrem iného odhaľovať trestné činy a zisťovať ich páchatel'ov, vykonávať vyšetrovanie a skrátené vyšetrovanie o trestných činoch (§ 2 ods. 1 písm. a), d) zák. č. 171/1993 Z. z.). Používa pritom nástroje trestného práva, ktoré sú upravené v zák. č. 171/1993 Z. z. a v Trestnom poriadku.

Orgány činné v trestnom konaní sú prokurátor a policajt (§ 10 ods. 1 Tr. por.).

Zmyslom čl. 6 ods. 1 Dohovoru je imperatív na to, že musí byť k dispozícii určitá forma súdnej kontroly, a to aj tam, kde majú dôležitú úlohu zohrávať orgány polície, resp. prokuratúry.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravdливо prejednaná nezávislým a nestranným súdom, ktorý rozhodne okrem iného i o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu. V tejto spojitosti je nutné dodať, že pod obsah výrazu „rozhodnutie o obvinení“ treba zahrnúť aj „rozhodnutie o vznesení obvinenia, resp. rozhodnutie o vzatí do väzby“.

Nezávislosť rozhodovania súdov sa uskutočňuje v ústavnom a zákonnom procesnoprávnom a hmotnoprávnom rámci. Procesnoprávny rámec predstavujú predovšetkým princípy riadneho a spravdlivého procesu, ako vyplývajú z článku 46 a násl. Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Súčasťou práva na riadny proces je povinnosť súdu presvedčivo a správne vyhodnotiť dôkazy a svoje rozhodnutie náležite odôvodniť tak, aby bol zřejmý vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi úvahami na strane druhej. Argumentácia súdu obsiahnutá v odôvodnení nesmie byť nekoherentná, nekonzistentná. Musí dbať na celkovú presvedčivosť, na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí a závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli prijateľné, racionálne, spravdlivé a presvedčivé. V opačnom prípade je takéto rozhodnutie mimo ústavný rámec pravidiel spravdlivého procesu vymedzeného čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Hoci je trestné konanie, ktorého základné zásady sú uvedené v § 2 Tr. por., členené do niekoľkých fáz, nemôže byť žiadna z týchto fáz posudzovaná izolovane. Ak trpí prípravné konanie nezahojiteľnými nedostatkami, nemôže ani konanie pred súdom, pokiaľ sa s týmito nedostatkami buď vôbec alebo náležitým spôsobom nevysporiadalo, spĺňať podmienky nestranného a spravodlivého procesu v zmysle čl. 6 Dohovoru.

Podľa § 2 Tr. por.

ods. 10. orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol náležité zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Dôkazy obstarávajú z úradnej povinnosti. Právo obstarávať dôkazy majú aj strany. Orgány činné v trestnom konaní s rovnakou **starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech, a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie.**

ods. 12 orgány činné v trestnom konaní súd hodnotia dôkazy získané zákonným spôsobom podľa svojho vnútorného presvedčenia, založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne, nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán.

Sudca pre prípravné konanie dôvodnosť podozrenia a tým aj materiálnu podmienku väzby založil na konštatovaní, že už pri príchode do baru bol poškodený, „černochoch“ zatiaľ neznámou osobou privítaný tzv. hajlovaním, pričom obvinený mu mal povedať „zabijem ťa“ a svedecké výpovede jednoznačne potvrdili, že útok začal obvinený a poškodený sa voči útoku aktívne bránil.

Sudca týmto konštatovaním v odôvodnení uznesenia iba navádza predstavu, že poškodený vošiel do baru, neznáma osoba zahajlovala a obvinený krikom pristúpil k poškodenému, povedal mu „zabijem ťa“ a udral ho pohárom do tváre.

Dôkazy v spise tento záver neodôvodňujú.

Pozornosti sudcu zjavne uniklo, že neexistuje príčinná súvislosť medzi „hajlovaním“ neznámej osoby a konaním obvineného.

Poškodený na č. l. 33 (druhý odsek) počas výsluchu uviedol , že „jemu neznámy muž kričal, že ho zabije a preložil mu to neznámy muž stojací pri ňom“.

Samotný poškodený nepotvrďuje to, že by mu obvinený povedal, že on obvinený ho zabije.

Z výpovedí svedkov vyplýva:

P.: „Začiatok bitky nespozoroval, nakoľko si odišiel zavesiť kabát. Potom začul rozbitie pohára a keď sa otočil všimol si, že poškodený krváca, kto útočil ako prvý nevidel a ani to ako došlo k zraneniu poškodeného“.

K.: „Všimol si už len, že sa poškodený bije s obvineným, kto útočil ako prvý nevidel a ani ako došlo k zraneniu poškodeného“.

M.: „Videl len ako sa poškodený bije s obvineným, kto útočil ako prvý nevidel, ani ako došlo k zraneniu poškodeného“.

O.: „Začula nejaký zvýšený hluk, ako aj rozbitie pohára a potom sa otočila a zistila, že obvinený sa natáhuje s poškodeným, kto útočil ako prvý a ako došlo k zraneniu poškodeného nevidela. Podľa jej názoru útok vyvolal obvinený, ale z akého dôvodu nevedela uviesť.“.

Zatiaľ z doteraz vykonaných dôkazov je nesporné len to, že medzi obvineným a poškodeným došlo k bitke. Vykonané dôkazy v tomto štádiu fyzický konflikt preukazujú, ale nie je objektívne objasnené, kto ho vyvolal. V tomto smere existujú iba protichodné tvrdenia obvineného a poškodeného.

Jediným dôkazom, že ku skutku došlo spôsobom ustáleným v uznesení o vznesení obvinenia, je výpoveď poškodeného, ktorá je ale v diametrálnom rozpore s výpoveďou obvineného. Lekárska správa nepreukazuje, kto začal konflikt.

Doposiaľ zistené skutočnosti nasvedčujú, že skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie, sa stal.

Orgány činné v trestnom konaní porušili základné zásady trestného konania, keď doposiaľ vypočuli len osoby majúce vzťah k poškodenému, ktoré začiatok bitky nevideli a jednu bez vzťahu k obvinenému, ktorá rovnako začiatok nevidela. Nevykonali žiaden dôkaz

navrhnutý obvineným. OČTK napriek, že mali časový priestor vypočítať osoby nachádzajúce sa v bare, ktoré mohli inkriminovaný skutok vidieť, sa uspokojili len s výpoveďou jedinej osoby, ktorá označuje za útočníka obvineného, ktorou je poškodený, pričom obvinený tvrdí pravý opak. Vyšetrovateľ mal možnosť zistiť príčinu rozporu vo výpovediach poškodeného a obvineného a objasniť skutkové okolnosti vypočutím ďalších svedkov, vykonaním konfrontácie, pričom bar, v ktorom došlo k inkriminovanej bitke, bol plný ľudí (možných svedkov). Dokonca obvinený uviedol mená osôb, o ktorých si pamätal, že v bare v ten večer boli.

Vyšetrovateľ síce dokumentoval poranenia na tvári poškodeného lekárskou správou, ale mechanizmus ich vzniku už neobjasnil, t.j. či vznikli úderom s pohárom v ruke a pod., alebo pádom pohára na tvár poškodeného, ako to tvrdí obvinený, čo má zásadný vplyv na posúdenie vierohodnosti výpovedí obvineného, resp. poškodeného a tým i na ustálenie toho, kto vyvolal, resp. začal bitku.

Sťažnostnému súdu nie je známe, prečo vyšetrovateľ nezdokladoval lekárskou správou i zranenie obvineného, keď zo spisu bez najmenších pochybností vyplýva, že mal vybité zuby, ktoré po bitke hľadal v bare. Táto okolnosť nasvedčuje tomu, že nielen obvinený mal útočiť na poškodeného, ale aj poškodený mal intenzívne na obvineného útočiť.

Trestný poriadok nedáva OČTK procesný základ na selektívny spôsob jednostranného vykonávania dôkazov iba v neprospech obvineného, lebo tým sa nerešpektuje právo obvineného na obhajobu a porušujú sa zároveň i princípy spravodlivého procesu predpokladaného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Aj pri rešpektovaní princípu *nemo iudex sine actore* považuje najvyšší súd aj v tomto začiatočnom štádiu trestného konania za potrebné konštatovať, že ak zranenie jedného z dvoch aktérov vzájomnej bitky, u ktorej nie je zistený iniciátor, je posudzované ako ublíženie na zdraví a zranenie u druhého už nie, znamená to voči jednému z aktérov bitky zo strany prokuratúry, v rámci ktorej platí monokratický princíp, evidentnú svojvôľu a diskrimináciu. Prokuratúra v trestnom konaní zastupuje štát, Slovenskú republiku. V právnom štáte nie je možné pripustiť, aby v rovnakej skutkovo-právnej situácii bol jeden jeho občan stíhaný a druhý už nie, resp. jeden nestíhaný a druhý áno.

Je preto nepochopiteľné, že vzhľadom na obsah spisu a všetky vykonané dôkazy vyšetrovateľ nevykonával dokazovanie aj v naznačenom smere hoci mu v tom nič nebránilo. Ušlo i pozornosti prokurátora aj zjavné poškodenie zdravia obvineného, na podklade doteraz vykonaných dôkazov bez prítomnosti podmienok nutnej obrany na strane poškodeného.

Ak vyšetrovateľ, prokurátor a sudca pre prípravné konanie v odôvodnení rozhodnutia reaguje iba na dôkazy usvedčujúce, bez toho, aby prihliadol aj na skutočnosti svedčiace v prospech obvineného, takýto postup nesvedčí o spravodlivom súdnom konaní pri rozhodovaní o väzbe.

Podozrenie obvineného z trestnej činnosti je založené iba na výpovedi poškodeného a iným dôkazom objektivizované doposiaľ nie je. Z trestnej činnosti obvineného neusvedčujú ani traja Francúzi, priatelia poškodeného, tak ako to v odôvodnení napadnutého uznesenia konštatuje sudca pre prípravné konanie.

Svedkovia P. na čl. 38 (šiesty odsek), K. na čl. 42 (piaty odsek), M. na čl. 46 (šiesty odsek) vypovedali od slova do slova rovnako, spoľahlivo o tom svedčia zápisnice o ich výsluchoch, k prítomnosti rasového motívu na strane obvineného v znení:

„Mám pocit a som presvedčený, že tento fyzický útok bol od začiatku rasovo motivovaný útok, na M. A., z dôvodu, že sa jednalo o cudzieho občana, v inej krajine, inej farby pleti. A poukazujem, že tam bol jediný černochoch v bare“.

Treja Francúzi, priatelia poškodeného, ako sami uviedli, neovládajú slovenský jazyk, vypovedali o rasovom motíve obvineného zhodne, absolútne identicky aj s rovnakými slovami, totožným slovosledom a aj gramatickými chybami pred tým istým vyšetrovateľom v prítomnosti tlmočníka na francúzsky jazyk.

Vo všeobecnom súdnictve v bývalom Československu a ani na Slovensku od roku 1993 trestná procesná prax doteraz nezaznamenala ani jeden jediný prípad, že by čo i len dve osoby v pozícii svedkov na tú istú okolnosť, resp. udalosť vypovedali úplne rovnako textovo a tiež s identickým slovosledovým znením zloženým zo štyridsaťjeden slov.

Už teraz možno spoľahlivo vylúčiť reálnosť takejto zhodnosti vo výpovediach troch osôb, bez ich vzájomného dohovoru, alebo svojvoľného opisu príslušných odsekov zápisníc o výsluchoch vyšetrovateľom.

Analogická je situácia v tvrdeniach K. a M., keď úplne zhodne uviedli, že po útoku mal obvinený poškodenému povedať slová „kokot černocho“.

Na podklade vyjadreného najvyšší súd konštatuje, že výpovede cudzích štátnych príslušníkov boli vykonané buď po ich vzájomnom dohovore, ich naučení a zapamätaní si ich obsahu, alebo vyšetrovateľom obsahovo zmanipulované a simulované do znenia potrebného pre vyvodenie podozrenia a obvinenia z trestnej činnosti obvineného. Takýto postup vyšetrovateľa by však znamenal, že konal zaujato, svojvoľne a tým je spochybnená zákonnosť a objektivita celého vyšetrovania.

Najvyšší súd nenašiel dôvod ani vysvetlenie, prečo sa uvedenou skutočnosťou nezaoberal dozorový prokurátor ani sudca pre prípravné konanie.

Už teraz je nesporné, že obsah výpovedí týchto svedkov, ktorí navyše pocit ani žiadnym spôsobom nevysvetlili uvedením konkrétnych skutočností, ktoré by ho odôvodňovali pre záver o tom, že útok obvineného voči poškodenému bol od začiatku rasovo motivovaný, znamená ich procesnú nepoužiteľnosť v celom rozsahu (nielen citovanej časti s identickým textom). **Ide o dôkazy vykonané nezákonným spôsobom, a preto sa nesmú v spise ani nachádzať.**

Právo nesmie byť založené na neprávě. I tu platí zásada otrávených plodov z otráveného stromu.

Sťažnostný súd má povinnosť poukázať na to, že už v tomto štádiu konania došlo k porušeniu zásad spravodlivého procesu, keď ani sudca pre prípravné konanie a predtým prokurátor sa nevysporiadali so skutočnosťou, že v spise sa nachádzajú dôkazy vykonané v rozpore s Trestným poriadkom.

Spáchanie skutku s rasovým motívom odôvodňoval sudca aj tým, že obvinený lajkol (klikol) na facebooku občianske združenie S. („páči sa mu“), ktoré inklinuje k fašizmu. Toto konštatovanie oprel o zdroje z Wikipédie a názory niektorých

historikov. Preukázanie sympatií voči politickým, či občianskym zoskupeniam, ktoré nerešpektujú hodnoty liberálnej demokracie, v prípadoch posudzovania tohto typu trestnej činnosti vždy musí zohrávať podstatnú úlohu.

Uznesenie sudcu v tejto časti bez zjavnej objektívnej racionality je nepreskúmateľné.

Sudca svojvoľne uzavrel, že lajknutím obvinený vyjadril sympatie voči uvedenému občianskemu združeniu, hoci obvinený počas výsluchu 15. februára 2017 uviedol, že lajkuje veci, ktoré ho pobavia, ale to neznamená jeho pridružovanie sa k nejakej skupine. Lajknutím osoba na sociálnej sieti síce vyjadruje, že sa jej určitý príspevok, článok alebo stránka páči, avšak samotné lajknutie nemožno bez ďalšej aktivity, napr. aktívneho prispievania na danú stránku komentármi a príspevkami, považovať za sympatizovanie s celým obsahom a so všetkými názormi prispievateľa. Môže ísť aj o snahu človeka rozšíriť si obzory, oboznámiť sa s novými názormi a podnetmi, s ktorými osoba lajkujúca nemusí nevyhnutne súhlasiť, práve naopak, chce len poznať ich obsah a argumentáciu aj ľudí s odlišnými názormi. V rámci sociálnej siete facebook je notoriou, že **pri niektorých článkoch, alebo stránkach**, keď si používateľ chce článok prečítať, alebo sa oboznámiť s obsahom webovej stránky musí najskôr lajknúť tento článok, alebo stránku, kde je umiestnený a až potom sa objaví obsah článku, stránky resp. ich zvyšok. Takýmto konaním sa aplikátor facebooku ani nestáva automatickým sympatizantom autora stránky, alebo článku.

Sudca subjektívne konštatoval, že obvinený lajkol stránku občianskeho združenia z dôvodu, lebo s ním sympatizuje. Tento záver ale ničím neodôvodnil ani neoprel o konkrétne dôkazy. Následne a opäť iba subjektívne spojil, že obvinený lajkol stránku a že občianske združenie sympatizuje so Slovenským štátom z obdobia rokov 1938 - 1945 a že ide o združenie, ktoré nerešpektuje hodnoty liberálnej demokracie.

Nie je zrejmé, ako sudca dospel k tomuto rezultátu a nie napríklad k záveru, že obvinený lajkol stránku občianskeho združenia S. preto, že sa mu páčia princípy tohto občianskeho združenia, ktorými sú napr. ochrana prírody a efektívne využívanie prírodného bohatstva, tradičná rodina, ktorú považujú za základnú jednotku spoločnosti, vzdelanie a rozvoj schopností, ktorý zvyšuje úroveň vyspelosti spoločnosti a pod. Uznesenie sudcu rovnako i v tejto časti je nepreskúmateľné.

Občianske združenie S. sa riadi princípmi:

„Slovenský národ považujeme za súčasť slovanskej vetvy európskych národov, tradičné európske náboženské a filozofické prúdy považujeme za základ stabilnej modernej spoločnosti, ale zároveň uznávame slobodu vierovyznania, ctíme si odkaz našich predkov a naše kultúrne dedičstvo, ktoré je potrebné zachovávať pre ďalšie generácie národa, veríme v demokraciu a právny štát riadený zvolenými zástupcami národa, rešpektujeme ústavu a zákony Slovenskej republiky, uznávame právo každého národa na existenciu a sebaurčenie, veríme v silu národa, ktorý si dokáže chrániť svoje práva a slobody, vlastenectvo a racionalitu považujeme za jeden z hlavných pilierov fungujúcej občianskej spoločnosti, odmietame šovinizmus a nadradovanie sa nad inými kultúrami a etnikami, multikulturalizmus nepovažujeme za správne smerovanie našej spoločnosti, veríme v slobodu slova, slobodu prejavu, vyjadrovania, zhromažďovania a združovania sa, veríme v právo na súkromný majetok a slobodné podnikanie, tradičnú rodinu považujeme za základnú jednotku spoločnosti, vzdelanie a rozvoj schopností zvyšuje úroveň vyspelosti spoločnosti, podporu rozvoja domácej výroby a pracovnej sily považujeme za dlhodobý efektívny nástroj ekonomického rastu krajiny, ochranu prírody a efektívne využívanie prírodného bohatstva považujeme za jeden zo základných princípov dlhodobo udržateľného rozvoja“.

V odôvodnení napadnutého rozhodnutia na č. 1. 2, posledný odsek, sudca konštatuje, že „S.“, podľa verejne dostupných zdrojov je nacionálne orientovaným občianskym združením, ktoré neskrýva sympatie k Slovenskému štátu z obdobia rokov 1939-1945. Za verejný zdroj označil w. a pravdepodobne vychádzal z výpisu z Wikipédie, slobodnej encyklopédie na č.l. 120-121, z ktorého je odcitovaná konštatácia v predchádzajúcej vete. Nie je zrejmé na základe akých konkrétnych skutočností a dôkazov sudca dospel k výsledku, že občianske združenie S. nerešpektuje hodnoty liberálnej demokracie. Sudca pritom ani neuviedol, o ktoré konkrétne hodnoty liberálnej demokracie má ísť. Zdroj Wikipédia, ktorého obsah môže ktokoľvek editovať svojimi subjektívnymi postrehmi a úvahami, a úvahy niektorých historikov (navyše ani nekonkretizovaných), takými konkrétnymi skutočnosťami a dôkazmi nie sú. Uznesenie sudcu v tejto časti je nepreskúmateľné. Ide vyslovene iba o subjektívne a nesprávne úvahy sudcu.

V tejto spojitosti považuje najvyšší súd za potrebné uviesť, že toto občianske združenie na Slovensku pôsobí legálne a príslušné štátne orgány jeho činnosť nevyhlásili za nezákonnú.

Trestný čin ublíženia na zdraví v zmysle § 156 ods. 1, 2 písm. b) Tr. zák. spácha kto inému úmyselne ublíži na zdraví z osobitného motívu.

Trestný čin výtržníctva podľa § 364 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. a) Tr. zák. spácha kto sa dopustí slovne alebo fyzicky, verejne alebo na mieste verejnosti prístupnom hrubej neslušnosti alebo výtržnosti najmä tým, že napadne iného, z osobitného motívu.

V zmysle § 140 písm. e) Tr. zák. osobitným motívom sa rozumie spáchanie trestného činu z národnostnej, etnickej alebo rasovej nenávisti, nenávisti z dôvodu farby pleti, nenávisti pre sexuálnu orientáciu.

Skutočnosti duševného (psychického) života významné pre právny záver o tom, či tu je zavinenie vo vzťahu k rasovému motívu, sú predmetom dokazovania práve tak, ako všetky ostatné okolnosti naplňujúce znaky trestného činu.

Pri zisťovaní okolností, ktoré majú význam pre záver o zavinení, nemožno vopred prikladať osobitný význam žiadnemu dôkaznému prostriedku, ale na zavinenie a jeho formu treba usudzovať zo všetkých konkrétnych okolností, za ktorých mal byť trestný čin spáchaný a zo všetkých vykonaných dôkazov významných z tohto hľadiska.

Základnou požiadavkou spravodlivého procesu vyplývajúcou z prezumpcie nevinny je, aby vina obvineného bola preukázaná, pokiaľ ide o každý znak trestného činu (aj „osobitný motív spáchania trestného činu z rasovej nenávisti“) bez rozumných pochybností, či mimo rozumnú pochybnosť. Za rozumnú pochybnosť je potom považovaná taká pochybnosť, ktorá by spôsobila, že súd po starostlivom, objektívnom a nestrannom zhodnotení všetkých dôkazov by bol tak nerozhodný, že by nemohol povedať, že získal ustálené presvedčenie o vine obvineného. Je to taká pochybnosť, ktorá by u rozumnej osoby zapríčinila, že by zaváhala alebo zastavila sa pri vybavovaní dôležitejšej životnej udalosti. Nemôže ísť len o imaginárnu pochybnosť, ani pochybnosť založenú iba na rozmare alebo určitej nálade, či na domnienke alebo dohode. Uvedené rovnako platí aj pri zisťovaní materiálnych podmienok potrebných pri rozhodovaní o väzbe v zmysle § 71 ods. 1, prvá veta Tr. por. (ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený).

Nie je možné poprieť, že trestný súdny proces je úzko zameraný na zisťovanie skutočnosti a hľadanie pravdy, ale skutočnosť a pravda musia byť hľadané správnym a zákonným spôsobom v súvislosti so širším záujmom na výkone spravodlivosti. **Domnienka a špekulácia sú v trestnom súdnom procese rigorózne neprípustné a sú posudzované ako „zlé slúžky“ vo veci spravodlivosti.**

Záveru sudcu, ktorý cez vlastnú úvahovú interpretáciu dospel k zisteniu o naplnení znaku osobitného motívu spáchania trestného činu z rasovej nenávisti obvineným, sú nielen predčasné, zjavne neodôvodnené, arbitrárne (svojvoľné), ale zároveň aj v rozpore so zásadou prezumpcie neviny. Takýto záver je totiž i v extrémnom nesúlade s doposiaľ vykonanými dôkazmi.

Zo zásady spravodlivého súdneho konania vyplýva potreba aj pri rozhodovaní o väzbe, aby odôvodnenie podozrenia o spáchaní skutku naplňujúceho znak osobitný motív z rasovej nenávisti malo reálnu oporu v obsahu doposiaľ vykonaných dôkazov.

Ak v odôvodnení výroku vo vzťahu k niektorému zo zákonných znakov trestného činu absentuje preskúmateľnosť, potom je takéto rozhodnutie z hľadiska spravodlivého súdneho konania neudržateľné.

Zo zásady spravodlivého súdneho procesu fair trial vyplýva tiež nutnosť, aby rozhodnutie o väzbe bolo a aj sa javilo ako spravodlivé. Musí byť koherentné a presvedčivé.

Preukázanie motívu rasovej nenávisti nie je možné oprieť iba o úvahy sudcu, resp. len o súdnu interpretáciu lajknutia cez hodnotenie dôkazov, ktorými sa sudca snaží nahrádzať alebo simulovať myšlienkové pochody obvineného v súvislosti s lajknutím občianskeho združenia. Lajknutie samo osebe, bez neprípustnej a účelovo-špekulatívnej doplňujúcej úvahy a výkladu sudcu, nezakladá ani dôvodné podozrenie z naplnenia formálneho znaku „osobitný motív z rasovej nenávisti“ podľa § 140 písm. e) Tr. zák. Takýto mechanizmus by imputačne mohol podsúvať obvinenému do vôľovej stránky zavinenia to, čo nikdy neprejavil, nepovedal, nechcel ani nemusel mieniť. Pri zisťovaní tejto okolnosti je obligatórna povinnosť sudcu ustáliť, či ide o zodpovednosť konajúceho za svoje činy a ich následky aj po subjektívnej stránke. Sťažnostný súd ani v štádiu rozhodovania o väzbe nemôže akceptovať, aby sa obvinenému

konanie po subjektívnej stránke nepreukázané, imputáciou prirátalo vo forme zavinenia, čo i len vo forme dôvodného podozrenia.

Nie je možné jednoducho prijať predstavu, že by ktorýkoľvek orgán činný v trestnom konaní, vrátane sudcu, mohol bez vykonania presvedčivých dôkazov vedieť, čo si obvinený myslel, čo sledoval alebo čo chcel dosiahnuť lajknutím občianskeho združenia na facebooku.

Z doterajších dôkazov nie je možné vyvodiť spoľahlivý záver o tom, že lajknutie občianskeho združenia napĺňa znak „osobitný motív z rasovej nenávisti“.

Prokurátor, ale aj sudca bez jediného relevantného priameho dôkazu smerujúceho k preukázaniu zavinenia osobitným motívom z rasovej nenávisti aspoň vo forme dôvodného podozrenia, ako základného postulátu subjektívnej stránky trestného činu vychádzali iba z vlastného výkladu lajknutia občianskeho združenia na facebooku obvineným. Založili svoje závery o naplnení znaku „osobitného motívu z rasovej nenávisti“ iba na predpoklade, domnienke, resp. na interpretačnej špekulácii.

Domnienka vyznievajúca absolútne v neprospech obvineného je právne neprijateľná, nielen vzhľadom na možnosť jej vyvratiteľnosti, ale i na v trestnom práve vylúčenej možnosti výkladu pochybnosti v neprospech obvineného (obligatórna aplikácia zásady „in dubio pro reo“).

Sudca sa namiesto reálneho posúdenia lajknutia občianskeho združenia, zameral viac na domniekovú konštrukciu a myšlienkovú dedukciu o duševných pochodoch obvineného a na úvahy o tom, čo si myslel obvinený P. a vlastným špekulatívnym výkladom hypotetického myslenia obvineného následne ustálil záver o naplnení formálneho zákonného znaku a naplnení subjektívnej stránky „osobitného motívu z rasovej nenávisti“.

Na margo vyjadreného je potrebné dodať už iba to, že OČTK a ani sudca pre prípravné konanie nemali bez akýchkoľvek pochybností preukázané, že práve obvinený lajkol spomínanú stránku. Neexistuje o tom dôkaz, ktorý by to potvrdzoval.

V demokratickom a právnom štáte je vylúčené, aby trestné právo zašlo až tak ďaleko, že sa stane nástrojom postihovania už aj toho, čo si páchatel myslel, resp. mohol myslieť, bez toho, aby páchatel urobil konkrétne kroky smerujúce k hypotetickému výkladovému záveru

orgánu činného v trestnom konaní, vrátane sudcu. Ani sudca jednoducho nemá reálnu možnosť opticky nahliadnuť do duševných pochodov obvineného. Toto platí aj v etape rozhodovania o väzbe, resp. vzatí do väzby.

Sťažnostný súd si je vedomý toho, že pohnútka, ktorej charakteristika je v danom prípade súčasťou popisu skutkovej podstaty trestných činov, bude musieť byť predmetom ďalšieho dokazovania, ale v terajšej etape rozhodovania o väzbe je nevyhnutné uzavrieť, že doteraz vykonanými dôkazmi nie je preukázaný osobitný motív spáchania skutku z rasovej nenávisti ani v rovine dôvodného podozrenia a napokon aj samotný sudca pre prípravné konanie konštatoval, že obvinený neverbalizoval motív konania.

Najvyšší súd konštatuje, že za daného stavu je výraznou mierou oslabená samotná dôvodnosť podozrenia a vznesenie obvinenia. Doteraz extrémnym spôsobom jednosmerne a selektívne zhromažďované dôkazy výlučne v neprospech obvineného pri nerešpektovaní práva obvineného na obhajobu mimoriadne vážne a významným spôsobom spochybňujú intenzitu a rozsah dôvodného podozrenia z trestnej činnosti obvineného. Je nepochopiteľné, že to nezistil ani prokurátor, ani sudca pre prípravné konanie.

Sudca, ako je na to poukázané už v predchádzajúcich častiach uznesenia, sa nezaoberal relevantnými otázkami, ktoré pre vzatie obvineného do väzby boli kľúčové.

Je pravda, že v danej etape konania a v súvislosti s väzobným rozhodovaním sa dôkazy nevyhodnocujú takým spôsobom, ako je to v rámci meritórneho rozhodovania na hlavnom pojednávaní. Nevyžaduje sa tu požiadavka úplnej istoty, ale stačí, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, napĺňa znaky konkrétnych trestných činov a zároveň existuje dôvodné podozrenie, že na týchto sa podieľal obvinený.

Rozsah dôvodnosti podozrenia z pohľadu existencie materiálnych podmienok väzby konkrétneho obvineného musí už momentom jeho vzatia do väzby byť daný, zásadne iba v podobe zákonným spôsobom vykonaných dôkazov.

Pokiaľ ide o ďalšiu materiálnu podmienku, a to v podobe dôvodu väzby podľa písm. c) ods. 1 § 71 Tr. por. najvyšší súd uvádza, že je síce pravdou, že obvinený už bol v minulosti

odsúdený pre trestné činy ublíženia na zdraví a výtržníctva spáchané jedným skutkom, kvalifikačne iba za prvé odseky, ale ešte v roku 2011.

V súčasnom štádiu trestného stíhania nízka intenzita dôvodnosti podozrenia, že obvinený mal spáchať skutok, pre ktorý je trestne stíhaný, neprítomnosť ani jedného dôkazu na právnu kvalifikáciu konania obvineného aj podľa ods. 2 písm. b) § 156 a ods. 2 písm. a) § 364 Tr. zák. a päťročný časový odstup od zatiaľ jediného odsúdenia za trestnú činnosť obdobnej povahy najvyšší súd viedli k záveru, že dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por. neexistuje.

Najvyšší súd nevylučuje, že v prípade preukázania zvýšenia dôvodnosti podozrenia, že obvinený spáchal skutok, pre ktorý je trestne stíhaný a zistení konkrétnych skutočností odôvodňujúcich obavu z konania predpokladaného v ustanovení § 71 ods. 1 písm. a), b) Tr. por., nemôže byť v budúcnosti vzatý do väzby.

Na podklade vyjadreného najvyšší súd rozhodol tak ako sa uvádza v enunciiate uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu sťažnosť nie je prípustná.

Bratislava, 2. marec 2017

JUDr. Štefan H a r a b i n, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Mgr. Sylvia Machalová